

Janko Mičko
Ako ustrážiť
prítomnosť

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

*Venované Marte Rigdovej
za sprostredkovanie prvých dotykov
s literatúrou.*

Milý čitateľ,
knižka, ktorú držíš v rukách, pozostáva z ôsmich príbehov, napísaných v rokoch 2005 až 2007. Všetky spája ústredná téma možnosti (či nemožnosti) uchopenia prchavých okamihov prítomnosti. Každý z nich je autentickou výpoveďou prežívaného okamihu. Texty majú existenciálny a sčasti autobiografický charakter. Sú venované spisovateľom, ktorých tvorba výrazne ovplyvnila literárny vývoj autora. Postavy príbehov sú vymyslené a možná podobnosť s existujúcimi ľuďmi je čiste náhodná. Prájem príjemné čítanie.

Autor

*Ďakujem Bohu, svojim rodičom, starým rodičom, manželke
Vladke, tete Jolike, Jozefovi Červeňovi, Petrovi Fedorčákovi,
Stanislavovi Kolesárovi, Petrovi Kocaiovi, Matúšovi Kyčínovi,
prof. Jozefovi Leščinskému, Karolovi Lovašovi,
Radovanovi Sekanovi, Reginaldovi A. Slavkovskému,
Ladislavovi Tkáčikovi, Stanislavovi Vojtkovi, Antonovi Vydrovi,
Martinovi Vydrovi a všetkým tým, bez pomoci ktorých by táto
kniha zrejme nebola vznikla.*

Copyright © Janko Mičko 2011

© Vydavateľstvo Spolku slovenských
spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava

e-mail: vsess@stonline.sk

<http://www.vsess.sk>

Táto kniha vychádza za finančnej podpory
firmy P I V O ŠEMRÁK s. r. o. – veľkosklad nápojov.

Janko Mičko Ako ustrážiť prítomnosť
Sadzba Hana Fašungová, fasungova@gmail.com
Zodpovedná redaktorka Alica Klobučníková
Obálka Ladislav Tkáčik
Tlač Vienaľa, Košice 2011
Prvé vydanie Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-469-0

Janko MIČKO

Ako ustrážiť prítomnosť

(zbierka poviedok)

NEDEĽNÁ TVÁR

(poviedka)

„A ja si myslím, že svet je príliš starý, aby dokázal vyrozprávať svoje príbehy našim novým jazykom.“

Jack Kerouac, Big Sur.

venované J. Kerouacovi

Za oblokom sa trblietali kvapky dažďa. Takmer nehlučne dopadali na okennú tabuľu a dodávali jej monetovský nádych. Muž sedel za oknom a pozoroval rozmazanú krajinu. Vôbec mu nepripadala známa. Cítil sa v nej akosi cudzo, cudzinec v krajine, ktorú dôverne poznal, ale nevedno prečo jej nedôveroval. Príliš rýchlo sa odcudzil vlastnej krajine.

„Nedeľné odopoludnia bývajú smutné!“ povedal, a obraz jeho tváre sa deformovane šklábil v zvrásnenom odraze okenného skla. Pozrel na hodinky a znudene sa odvrátil. Pootočil hlavu a uvidel odraz svojej tváre v protiľahlom zrkadle. Bola iná ako tá, ktorú pozoroval v okennom skle. Zdala sa mu jasnejšia, ale akoby nebola jeho. Nepoznával ju. Veľmi dobre si uvedomoval, že je to len ďalší obraz tej skutočnej, ktorú nikdy neuvidí svojimi očami. Nezostáva mu nič iné, iba sa uspokojiť s dostupnými odrazmi obrazov.

„Aj tie môžu byť fascinujúce, aj tie môžu byť krásne!“ pošepky, v obave pred čímsi neviditeľným, opatrne vyslovoval hlásky tejto vety a pociťoval nečakaný závan čohosi nepoznaného, tajomne veľkolepého, ale pritom úplne prirodzeného, tak obyčajného, že sa nad niečím takým dnes už takmer nikto nepozastaví.

„Aké prirodzené, a predsa to nedokážem pomenovať,“ pomyslel si a jeho oči sa sústredili na mohutnejúci prúd kvapiek

stekajúci po okne, ktoré sa zlievali na jeho okraji. Prisunul sa bližšie, odpil z kávy a pritlačil tvár k okennej výplni – mohol tak detailnejšie skúmať „neznámu“ krajinu.

Uvedomil si, že pozorovať krajinu je veľmi náročné. Najťažšie to býva v daždi. Kvapky vody nám deformujú obrazy a prinútiť naše oči vnímať svet inak, cez ne. A práve vtedy sa všetko zmení. Nepoznávame dôverne známe stromy, domy sú domami len naoko, a naše oči sa privierajú a opätovne otvárajú pod náporom tryskajúcej nebeskej rieky.

Ocitol sa v krajine siluet.

Pozorovať krajinu je naozaj náročná činnosť, ale práve v tejto náročnosti spočíva jej krása. Dážď umožní očiam vnímať skutočnosť inak – z perspektívy kvapiek, cez optiku vodného sveta –, ale v konečnom dôsledku sa nič nezmení, všetko zostáva také ako predtým.

Odtiahol tvár od okenného skla a tešil sa z rozplývajúcej sa mandaly jej odrazu. Tvár pomaly mizla.

Pootočil zápästie, pozrel sa na hodinky. Tentokrát sa díval inak, dlhšie, akosi vážne, trpezlivo röntgenujú každý pohyb malilinkej ručičky. Bytom sa šírila neopakovateľná, ťažko vyjadriteľná atmosféra pokojného vyčkávania. To, na čo čakal, neprichádzalo.

Ráznym pohybom sa zvrtol a jeho pohľad spočinul na súprave tanierov od neznámeho insitného umelca minulého storočia. Zaujal ho dominantný ornament modrej ruže, opakujúcej sa na každom z nich. Muž sa pousmial. Pamätal sa, ako ich pred troma rokmi daroval žene.

Privrel oči, vnímal krásu spomienky. Snažil sa privolať vôňu tej, ktorú tak veľmi miloval. Na jeho tvári ihral chlapčenský úsmev, pery sa plynulo pohybovali, túlili sa k sebe a až po niekoľkých sekundách sa nehluché hlásky rozozvučali, zmiešali

sa s vonkajším klepotom dažďových kvapiek a miestnosťou zaznelo nezvyčajne nežne vyslovené ženské meno.

„Claire, Claire,“ pošepli ústa a mužov pohľad sa sústredil na pripravenú fľašu šampanského, no nevydržal pri nej príliš dlho. Odvrátil sa, a istú chvíľu zamyslene pozoroval mosadznú rúčku telefónneho aparátu. Prešlo niekoľko minút. Jeho tvár sa neprestávala odrážať v okennom skle a po tvári mu stekali horúce slzy.

Cítil sa osamotený. Už niekoľko dní nevytiahol päty z bytu. Od nešťastnej nehody nedokázal ženu osloviť. Čosi mu v tom bránilo, no nevedel čo.

„Som zbabelec,“ vyčítal si, „Claire, Claire, nič ti nechýba?“

V okennom ráme sa zaleskli zdeformované ľudské slzy. Spolu s kvapkami tvorili nenapodobiteľné obrazce veľkolepého umeleckého diela. V zrkadle ich však vidieť nebolo.

„Je ne te quitterai jamais,“¹ pričom nezabudol „ré“ dramaticky zdôrazniť. Uvedomoval si, že hovorí jazykom svojej ženy. To ho ešte viac rozcítilo.

„Je ne te.....,“² obraz v okne prikryla veľká dlaň. Postavil sa, urobil tri kroky, uchopil slúchadlo a veľmi precízne vytáčil šesťciferné číslo, pričom zvuk spätného chodu ciferníka vytváral s klopajúcim dažďom harmonické dueto.

„Tút, tút, tút ...“

Položil. Predchádzajúcu činnosť zopakoval minimálne sedemkrát, no každý nový pokus bol poznamenaný čoraz menšou precíznosťou vykonaných pohybov. Pri poslednom udrel slúchadlom o aparát a oddal sa pozorovaniu dôverne „neznámej“ krajiny, ktorá sa mu s prichádzajúcim súmrakom javila o čosi prístupnejšou.

¹ Nikdy ma nenechávaj! (fr.)

² Nikdy ťa neopustím! (fr.)

„Ne me laissez pas seul, j'ai besoin de parler avec quelqu'un,“³ zašepkal trasľavým hlasom, zvalil sa tvárou na pohovku a pokúšal sa upokojiť.

Za oblokom fúkal silný vietor a celý trinásty obvod Paríža sa topil v narastajúcich prívaloch jesenného dažďa.

Premietal si nepatrné detaily celej nehody: prevracanie autobusu, vyslobodzovanie obetí, ryčiace sanitky, stony zranených, zmätok, presne tak, ako si to zapamätal z večerného spravodajstva. Myslel na Claire a na svoje, zatiaľ ešte nenarodené dieťa. Žena bola hospitalizovaná na jednotke intenzívnej starostlivosti a doposiaľ sa ju ešte nepodarilo prebrať z bezvedomia. Je to už niekoľko dní, čo ju nevidel, pretože sa nedokázal dívať na jej utrpenie.

Jeho pohľad sa čoraz častejšie vnáral do šera dažďovej krajiny. Túžil po dotykoch kvapiek, po ich nežnom prilnutí, po šľahoch vetra, po nepreniknuteľných svahoch borovic. Túžil sa rozplynúť v tóni stáročných červených smrekov a premeniť na vyzrážanú kvapku medovej živice, prameniacej z intímneho záderu vrásčitej kôry kmeňa. Túžil byť stromom, túžil sa premeniť na hocičo, čo patrí do neobsiahnuteľnej množiny s označením príroda, a tak aspoň na chvíľočku uniknúť z väzenia netrpezlivej samoty čakania.

Michelovo srdce zaplavovala radosť a on cítil, že sa mu práve podarilo splynúť s touto pravekou, mysterióznou matkou.

„Cfn, cfn, cfn!“ jeho myšlienky pretrhol hlas telefónneho aparátu a muž len s námahou dokázal premôcť vzrušenie. Siahol po slúchadle.

„Haló, Michel Kobielski,“ povedal a v napätí očakával, čo mu oznámi tajomný hlas na druhej strane linky.

„Tu doktor Foussard, gratulujem vám, pred dvadsiatimi minú-

3 Neopúšťaj ma! Nenechávaj ma samotného, chcem sa s niekým zhovárať! (fr.)